

BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE YÖNETİMİNDE KARAR ALMA SÜRECİNDE ETKİNLİK VE VERİMLİLİK PROBLEMİ: HATAY ÖRNEĞİ¹

*A Problem Of Activity And Efficiency In The Decision Making Process In The Metropolitan
Municipality: An Example of Hatay*

Prof. Dr. Veysel EREN

Mustafa Kemal Üniversitesi, veyseleren@hotmail.com

Öğr. Gör. Dr. Vedat YILMAZ

Bitlis Eren Üniversitesi, vedatylmaz1977@gmail.com

Eren V. & Yılmaz V. (2018). "Büyükşehir Belediye Yönetiminde Karar Alma Sürecinde Etkinlik ve Verimlilik
Problemi: Hatay Örneği", Vol:4, Issue:19; pp:518-533 (ISSN:2149-8598)

ARTICLE INFO

Article History

Makale Geliş Tarihi

Article Arrival Date

25/03/2018

Makale Yayın Kabul Tarihi

The Published Rel. Date

30/03/2018

Anahtar Kelimeler

Belediyelerde karar
süreçleri, Büyükşehir
Belediye Başkanı,
Büyükşehir Belediye
Meclisi

Keywords:

Decision processes in
municipalities,
Metropolitan Municipality,
President of the
Metropolitan Municipality,
Assembly of the
Metropolitan Municipality

ÖZ

Neo-liberalizmin yaygınlaşmasına paralel olarak kamu yönetiminde yerelleşme politikaları, merkezi yönetim ile yerel yönetimler arasındaki yetki ve kaynak paylaşımını ikinciler lehine geliştirmiştir. Daha fazla yetki ve kaynak kullanma olanağına kavuşan yerel yönetimler, bu fırsatı öncelikle karar süreçlerini gözden geçirerek, yeniden biçimlendirerek, etkili ve verimli hale getirerek değerlendirebilirler. Büyükşehir tecrübesini 1984 yılından beri kayda değer biçimde geliştiren Türkiye, yeni büyükşehir kanunu ile birlikte (İstanbul ve Kocaeli hariç) yeni bir duruma adım atmış ve il sınırını büyükşehir sınırı kabul ederek ölçek genişletmesine gitmiştir. Ölçeğin genişlemesiyle birlikte, büyükşehir belediyelerinin hizmet yükleri ve yetkileri artmış, hükmettikleri kaynaklar genişlemiş ve hizmetlerini talep eden hemşerilerin sayısında bir genişleme olmuştur. Büyükşehir yönetimiyle ilgili bu önemli değişiklikler, onların yönetimini ve özellikle karar alma anlayış ve uygulamasını yeniden ele almayı gerekli kılmıştır.

Bu araştırmada; 6360 sayılı yasa ile yeni büyükşehir olan Hatay Büyükşehir Belediyesinde karar alma süreçlerindeki sorunların ortaya çıkarılması ve demokratik yönetimin temel ilkesi olan "halkın karar alma süreçlerine katılımı" olanakları ile karar alma sürecinde hemşerilerin görüş ve önerilerinin önemsenme düzeyi ölçülmektedir. Araştırmada çoktan seçmeli cevap formları ile yüz yüze anket, gözlem ve literatür tarama yöntemleri uygulanmıştır. Araştırma bulgularının bir kısmı şu şekildedir: Hatay'da Büyükşehir Belediyesinde halkın karar alma sürecine katılım derecesi ve alınan kararlardan haberdar olma düzeyi düşüktür. Karar süreçlerinin etkinlik ve verimliliğini artırmak adına halk ile yeterli düzeyde etkileşim halinde bulunulmamaktadır. Büyükşehir Belediye Başkanı kısmen halkla iç içedir. Nihayet karar organı olan il genel meclisi üyeleri ankete katılan büyük çoğunluk tarafından tanınmamaktadır. Bu bulgular, Hatay Büyükşehir Belediyesinde karar alma süreçlerinde etkinlik ve verimlilik için temel unsur olan "doğru işleri doğru yöntemle yapma" ilkesinin altyapısının oluşturulmadığını ve demokratik yönetimin temel ilkesi olan "katılımcılık" için de halkın görüş ve önerilerinin yeterli düzeyde dikkate alınmadığını göstermektedir.

ABSTRACT

In parallel with the wide spreading of the neo liberalism localization policy of the public management made the authority and resource communion between central management and the local management improve in favour of the latter. As local managements have more authority and resource opportunity, they may consider this opportunity with forming them effectively and efficiently by revising their decision process and by reforming. As Turkey improved its metropolitan municipality experience remarkably since 1984, it took a step for a new condition with its new metropolitan municipality law (except İstanbul and Kocaeli) and accepted the city border as a metropolitan municipality border so expanding the scale. Metropolitan municipality have more service and authority, more resources to govern and more citizens to request service. This significant developments in the governance of the metropolitan municipality made their governance and especially revise the apprehension and implementation of the decision making necessary. In this study; With the Law no. 6360, the level of emphasis on the opinions and suggestions of the nurses in the decisionmaking process is measured with the possibilities of uncovering the problems in the decision making process in Hatay Metropolitan Municipality which is the new metropolis and the "participation of the people in decision making processes" which is the basic principle of democratic administration. Surveys, face-to-face surveys, observation and literature screening

¹ Bu çalışma 15-17 Ekim 2015 tarihleri arasında Selçuk Üniversitesi tarafından düzenlenen 13. Kamu Yönetimi Forumunda (KAYFOR 13) sözlü olarak sunulan bildirinin gözden geçirilmiş ve güncellenmiş halidir.

methods were applied with multiple choice response forms. Part of the research findings are as follows: In Hatay, the level of participation of the people in the decision making process in the Metropolitan Municipality is low and the level of being informed is low. There is not enough interaction with the public in order to increase efficiency and productivity of decision processes. Mayor of the Metropolitan Municipality is partially involved with the public. Finally, the members of provincial council, the decision body, are not recognized by the majority of the respondents. These findings show that the infrastructure of the principle of "doing the right things with the right method" which is the basic element for efficiency and productivity in the decision making processes of Hatay Metropolitan Municipality can not be established and that the views and suggestions of the people are not sufficiently taken into consideration for "participation" which is the basic principle of democratic management.

1. GİRİŞ

Türkiye, yerelleşme ve yerellik alanlarında yapılan düzenlemelerden dolayı uzun yıllar tartışmalara sahne olmuş ülkeler arasında yer almaktadır. 1980 sonrası liberal yönetim anlayışının etkisiyle ortaya çıkan yeni kamu yönetimi anlayışı gereği birçok yönetim alanında yapısal ve işlevsel değişimler meydana gelmiştir (Eren, 2011: 90). Bu değişimler arasında 1984 yılından itibaren gündeme gelen belediye yönetimi ile beraber içerisinde birden fazla belediye bulunduran büyük yerleşim alanlarında anakent veya büyükşehir denilen idare sistemlerinin kurulması yer almaktadır. Büyükşehir belediye yönetimine dair çıkarılan ilk kanun 27/06/1984 tarihli ve 3030 sayılı Büyükşehir Belediyelerinin Yönetimi Hakkındaki Kanun'dur. Bu kanun ile üç il belediyesi büyükşehir belediyesine dönüştürülmüştür. 1984 yılından sonra 1986, 1987, 1988, 1993 ve 2000 yıllarında çıkarılan kanunlarla Türkiye'deki büyükşehir belediye sayısı on altı olmuş ve 2012 yılında çıkarılan 6360 sayılı kanun ve buna ek olarak 2013 yılında çıkarılan 6447 sayılı kanun ile büyükşehir belediye statüsüne dönüşen il belediye sayısı otuza yükselmiş olup, 30 Mart 2014 yerel seçimler sonrası yeni kurulan on dört il belediyesi büyükşehir belediyesi olarak halka hizmet vermeye başlamıştır. Büyükşehir belediyelerinin halka etkin ve verimli hizmet verebilmesi, kaynakların israf edilmeden optimal düzeyde kullanılması için özellikle karar alma mekanizmalarının en iyi şekilde çalışması gerekir. Karar alınmadan önce etraflıca düşünülüp karardan etkilenecek tarafların görüş ve önerilerine başvurulup en doğru kararı en iyi zamanda alınması ve uygulamaya konulması gerekir. Alınan kararların etkin ve verimli olması durumunda büyükşehir belediye yönetiminin başarısı aksi durumda ise başarısızlığı söz konusu olur.

Çalışmamızda; büyükşehir belediyelerinin karar alma sürecindeki etkinlik ve verimlilik problemlerine neden olan unsurları ortaya koyarak bazı önerilerde bulunulacaktır. Bilindiği üzere kaynakların en iyi biçimde kullanılarak maksimum faydanın elde edilmesi etkinlik, elde bulunan en az kaynak ile mümkün olan optimum çıktının sağlanması ise verimliliği ifade etmektedir (Yükçü ve Atağan, 2009: 1). Bu amaçla örneklem olarak; 2014 yılı itibari ile büyükşehir belediyesi olan, 1.519.836 nüfus (nufusu.com.tr, 2015) ve 15 ilçe belediyesine sahip olan Hatay Büyükşehir Belediyesi alınmıştır. Araştırmanın önemi; demokrasinin olmazsa olmazı olan halk unsurunun, karar alma sürecinde etkin bir şekilde yer almaması nedeniyle görülen, etkinlik ve verimlilik problemlerinin gündeme taşınmasıdır.

Araştırmada veri toplama yöntemi olarak anket tekniğinden yararlanılmış olup, 200 katılımcı ile anket çalışması yapılmıştır. Söz konusu anket iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde yer alan 8 soru katılımcıları tanımlamaya yönelik sorulardır. İkinci bölümde ise katılımcıların ikamet ettikleri büyükşehir belediyesine ilişkin görüşlerini belirlemek üzere hazırlanan 12 soru yer almaktadır. Elde edilen verilerin analizinde SPSS paket programından yararlanılmıştır. Katılımcıların sorulara verdiği yanıtları betimlemek adına yüzde ve frekans değerleri hesaplanmıştır. Katılımcıların bazı tanımlayıcı değişkenleri ile ikamet ettikleri Büyükşehir'e ilişkin bazı görüşleri arasındaki ilişkileri tespit etmek amacıyla Ki-kare testinden yararlanılmıştır. Bu bağlamda ilgili test ile büyükşehir belediye yönetiminde karar alma sürecinde etkinlik ve verimlilik problemlerine neden olan unsurların gün yüzüne çıkarılması amaçlanmıştır. Ayrıca çalışmamızda, karar alma noktasında dikkat edilmesi gereken aşamalar, büyükşehir belediyelerinin tarihsel gelişimi ve büyükşehir belediyelerinde karar alma organı olan büyükşehir belediye meclisi ve meclis toplantıları hakkında bilgiler verilmesinin yanında büyükşehir belediye meclisinin karar alma süreçlerinde yaşanan etkinlik ve verimlilik problemlerine neden olan unsurlar hakkında bilgiler verilmiştir.

2. KARAR VE KARAR ALMA SÜRECİ ÜZERİNE

2.1. Karar ve Karar Alma Kavramları

Karar; herhangi bir konu, amaç veya sorun hakkında istişare edilerek ulaşılan sonuçtur. Karar, her zaman her yerde insanların karşı karşıya kaldığı, birden çok seçenekten birini tercih etme durumudur. Bu durumun sonucu ise karar veren kişiyi, toplumu, kurumu, kuruluşu...vb iyi veya kötü yönde etkiler. Diğer bir ifade ile kararı veren doğrudan doğruya verilen karardan etkilenendir. Bu etki olumlu ya da olumsuz olarak ortaya çıkar. Karar alma konusu en çok yöneticilerin bilmesi gereken önemli bir husustur. Çünkü yöneticiler birden çok konuda ve kısa zamanda karar almak zorunda kalabilir ve böyle kısa bir süre içinde alınması gereken karar da dahi çok yönlü düşünülerek herhangi bir yanlışa mahal vermeden, etkin ve verimliliği artırıcı doğru kararlar alması yöneticinin başarısı için önemli bir koşuldur.

Yöneticinin her zaman için ihtiyaç duyduğu bir işlev olan karar alma süreci, yöneticinin birincil görevleri arasında yer alır. Kamu yönetiminde görevde bulunan personelin hangi düzeyde olduğuna bakılmaksızın her gün birçok karar alma durumundadır. Alt kademeden üst kademeye doğru alınan kararların kapsamı daha geniştir (Aydın, 2015: 79). Karar alınırken, üst yönetim kademelerine çıkıldıkça stratejik kararların daha fazla alındığı görülür. Her türlü karar alma bir süreçtir ve belli aşamalardan oluşur. Etkin ve verimli karar için karar alma sürecinin mükemmel işlemesi ve karar alma aşamalarına uygun davranılması gerekmektedir.

Büyükşehir Belediyeleri de mevzuattan kaynaklanan görevlerini yürütürken, toplumsal beklentileri değerlendirip çözümlerken, sorunlar arasında öncelikler sırası oluştururken; kısa, orta, uzun vadeli; operatif veya stratejik; rutin ya da rutin olmayan; bireysel veya kurul biçiminde birçok karar almaktadır. Bu kararlar alınırken etkin, verimli, ekonomik sonuçlar üretecek kararların alınması, sürecin demokratik esaslara göre işletilmesi, mümkün olduğunca şeffaf ve katılımcı olması, bütün alternatifler masaya yatırılarak, fayda-maliyet karşılaştırması sonuçlarının dikkate alınması büyük önem taşımaktadır.

2.1.1. Karar Alma Aşamaları

Karar alma süreci beş aşamadan oluşur. Bu aşamalar (Koçel, 2005: 80-100):

Birinci Aşama: Amaç Belirleme veya Sorun Tanımlama

Hangi konuda olduğuna bakılmaksızın, karar vermenin ilk aşaması amaç belirlemek veya sorun tanımlamaktır. **Amaç Belirleme:** Amaç veya hedef, gelecekte ulaşılması veya gerçekleştirilmek istenen durumdur. Amaç veya hedef belirlemekle belirli değişkenler itibarıyla, gelecekte nerede, hangi durum ve konumda ve hangi büyüklükte olunmak istendiği bugünden belirlenir. Gelecekteki bu durum veya konum, işletmenin kaynaklarının yönlendirileceği noktayı ifade eder. **Sorun Tanımlama:** Sorun genel anlamda, istenilen doğrultuda ilerlerken ortaya çıkan engel veya engellerdir.

İkinci Aşama: Amaç ve Sorunları İrdeleme, Öncelikleri Belirleme

Sorunun tanımlanmış olması ya da amacın belirlenmiş olması “karar”ı ifade eden “seçim” için yeterli değildir. Bu amaç veya sorunların sebeplerinin, aciliyet durumunun, özelliklerinin, çözülmemesi halinde karşılaşılabilecek durumların, niteliklerinin vs. incelenmesi ve analiz edilmesi gerekir. Böyle bir irdeleme ile amaç belirleme ve sorun tanımlamada daha sağlıklı olunması sağlanacaktır.

Üçüncü Aşama: Çözüm Alternatiflerinin ve Seçeneklerin Belirlenmesi

Karar alma sürecinin üçüncü aşamasını, belirlenen amacı gerçekleştirecek veya tanımlanan sorunu ortadan kaldıracak alternatif ve seçeneklerin neler olduğunun belirlenmesi oluşturmaktadır. Karar vermenin bu aşaması yeniliğin, yaratıcılığın ve olaylara farklı bakabilmenin ortaya çıktığı, yöneticilerin kendi kişisel farklılıklarını ortaya koyduğu aşamayı oluşturmaktadır. Bu aşama, sorunlara, geçmiş uygulamalardan farklı çözümlerin yerine standart dışına çıkan, daha önce düşünülmemiş, bazen kabulü kolay olmayan, yeni ve yaratıcı çözüm alternatifleri bu aşamada geliştirilir.

Dördüncü Aşama: Geliştirilen Alternatif ve Seçeneklerin İrdelenmesi

Karar verme sürecinin dördüncü aşamasında; geliştirilmiş bulunan çözüm, alternatif ve seçeneklerinin bir irdelemesi yapılır. Bu alternatiflerin irdelenmesi bunların çeşitli açılardan değerlemeye tabi tutulmaları ile gerçekleştirilen karar alma sürecindeki aşamadır.

Beşinci Aşama: Seçim Kriterini Belirleme ve Seçim Yapma

Karar alma sürecinin beşinci ve son aşaması belirlenen alternatifler arasından tercih yapmaktır. Seçilen alternatif "karar"ı temsil eder ve böylece kurumun kaynaklarının nasıl kullanılacağı, hangi işlerin nasıl, ne zaman, nerede yapılacağı belirlenmiş olur ve ardından alınan kararın uygulama aşamasına geçilir. Belirlenmiş olan seçim kriterine göre yönetici, alternatiflerden birisini seçecek ve seçilen alternatif yöneticinin kararını temsil edecektir.

Büyükşehir belediye yönetimi karar alırken yukarıda belirtilen aşamalara özen göstermesi gerekir. Büyükşehir belediye yönetiminde alınan karar süreçlerine ilişkin bilgiler büyükşehir belediyesinin karar organı olan büyükşehir belediye meclisi hakkında bilgilendirme yapılırken verilecektir.

3. BİR YEREL YÖNETİM BİRİMİ OLARAK BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİNE KAVRAMSAL VE YASAL AÇIDAN BAKIŞ

3.1 Büyükşehir Belediyesinin Tarihsel Gelişimi

Yerel yönetimler; belirli hedeflere ulaşmak, yerel halkın ihtiyaç ve taleplerini karşılamak amacıyla toplumların tarihsel gelişimine paralel olarak ortaya çıkmış birimlerdir (Keleş, 2011: 23). Yerel yönetimlere yönelik çıkarılan yasaların birçoğu etkinlik ve verimliliğin artırılmasına yöneliktir (Belli ve Aydın, 2017: 1698). Türkiye'de Cumhuriyetin ilan edilışinden sonra yerel yönetimlere yönelik yapılan ilk düzenleme 1924 tarih ve 442 sayılı Köy Kanunu'dur. Bu kanunda bütün yerleşim alanlarının tek bir statüde yönetilemeyeceği ve kent nüfusunun esas belirleyici olduğu vurgusu yer almaktadır (Şahin, 2015: 159). 1950'li yıllarda kendisini hissettirmeye başlayan kentler (Şengül, 2017: 126), 1960'lı yıllar sonrasında görülen hızlı nüfus artışı ve sanayileşmeye bağlı olarak bazı illerde görülen yoğunluk sebebiyle büyük kent merkezleri olarak ortaya çıkmıştır. Dünyanın en hızlı kentleşen ülkelerinden birisi olan Türkiye II. Dünya Savaşını izleyen 35 yıl içerisinde yılda ortalama %7 büyüdüğü görülmüştür (Sodan, 2009: 701). Kentlerin bu denli hızla büyümesi ile de büyükşehir belediyelerine olan ihtiyaç bir kat daha artmıştır. Görülen bu ihtiyaç üzerine 27/06/1984 tarih ve 3030 sayılı Büyükşehir Belediyelerinin Yönetimi Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Değıştirilerek Kabulü Hakkında Kanun ile İstanbul, Ankara ve İzmir, illeri büyükşehir belediyesi olarak halka hizmet etmeye başlamış ve ardından 05/06/1986 tarih ve 3306 sayılı Adana ilinde Seyhan ve Yüreğir Adıyla İki İlçe Kurulması Hakkında Kanun ile Adana, 18/06/1987 tarih ve 3391 sayılı Bursa İli Merkezinde Osmangazi, Yıldırım ve Nilüfer Adıyla Üç İlçe Kurulması Hakkında Kanun ile Bursa, 20/06/1987 tarih ve 3398 Sayılı Gaziantep İli Merkezinde Şehitkamil ve Şahinbey Adıyla İki İlçe Kurulması Hakkında Kanun ile Gaziantep, 20/06 1987 tarih ve 3399 sayılı Konya İli Merkezinde Karatay, Selçuklu ve Meram Adıyla Üç İlçe Kurulması Hakkında Kanun ile Konya, 07/12/1988 tarih ve 3508 sayılı Kayseri İl Merkezinde Melikgazi ve Kocasinan Adıyla İki İlçe Kurulması Hakkında Kanun ile Kayseri, 02/09/1993 tarih ve 504 sayılı Yedi İlde Büyükşehir Belediyesi Kurulması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile Antalya, Diyarbakır, Erzurum, Eskişehir, İzmit (Kocaeli), Mersin ve Samsun, 14/01/2000 tarih ve 593 sayılı Kanunla Sakarya ili Büyükşehir Belediyesi olmuştur. Sakarya ilinin büyükşehir belediyesi olması ile birlikte ülkemizde büyükşehir belediyesi olan il sayısı on altıya yükselmiştir.

Her geçen gün önemli derecede büyüyen kentler giderek uzmanlaşma isteyen bir alan yönetimine dönüşmektedir. Bu alanlar aynı zamanda iktidarın başarısının da belirtisidir. Bu vesile ile hem katılımcılığın hem de hizmet etkinliğinin artırılmasının yanında iktidarın devamedebilirliği ve kentlerin kontrolünü elde etme niyeti ile kent yönetim biçimleri belirli aralıklarla değışmektedir (Toprak, 2006: 205). Bu bağlamda; Türkiye'de büyükşehir belediyelerinin görev ve yetki alanlarını belirleyen en kapsamlı kanun 10/07/2004 yılında kabul edilen 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu'dur. 5216 sayılı kanunun kabulünden sonra 06/03/2008 tarih ve 5747 sayılı Büyükşehir Belediyesi Sınırları İçerisinde İlçe Kurulması ve Bazı Kanunlarda Değışiklik Yapılması Hakkında Kanun ve 12/11/2012 tarih ve 6360 sayılı On Dört İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Yedi İlçe Kurulması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değışiklik Yapılmasına Dair Kanun ile Büyükşehir Belediyelerinin yönetim yapılarına yönelik önemli kararlar alınmıştır.

1984 yılında büyükşehir belediyelerinin tarihsel sürecini başlatan 3030 sayılı kanun yerel halkın talep ve ihtiyaçlarının karşılanması noktasında yetersiz kalması sonucunda yerini hizmette etkinlik ve verimliliğin artırılmasını hedef alan 2004 tarih ve 5216 Sayılı Büyükşehir Belediye Kanununa bırakmıştır (Ersöz, 2010: 134-135). 5216 Sayılı Kanun'un 1. maddesinde büyükşehir belediyelerinin

kuruluş amacı şöyle belirtilmiştir; “Bu Kanunun amacı, büyükşehir belediyesi yönetiminin hukukî statüsünü düzenlemek, hizmetlerin plânlı, programlı, etkin, verimli ve uyum içinde yürütülmesini sağlamaktır.” Yine aynı kanunun 4. maddesi büyükşehir belediyesinin kuruluşunu; “Belediye sınırları içindeki ve bu sınırlara en fazla 10.000 metre uzaklıktaki yerleşim birimlerinin son nüfus sayımına göre toplam nüfusu 750.000’den fazla olan il belediyeleri, fizikî yerleşim durumları ve ekonomik gelişmişlik düzeyleri de dikkate alınarak, kanunla büyükşehir belediyesine dönüştürülebilir” şeklinde tanımlamıştır. Bu tanıma göre; büyükşehir belediyesi oluşumu için en yakın yerleşim alanına 10.000 metre mesafe ve 750.000 nüfus kriteri arandığı görülmektedir.

2008 yılında kabul edilen 5747 sayılı Büyükşehir Belediyesi Sınırları İçerisinde İlçe kurulması ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun ile 43 yeni ilçe kurulmuş (Erkul, 2010: 75) ve ardından büyükşehir belediye yönetiminin eksik ve aksayan yönlerini gidermek ve yeni büyükşehir belediyeleri oluşturmak amacıyla 2012 yılında 6360 sayılı “14 İlde Büyükşehir ve 27 İlçe Kurulması ile Bazı Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun” çıkarılmıştır. Kaynakların etkin ve verimli bir şekilde kullanılmasını amaçlayan ve bu bakımdan da en önemli düzenleme olarak görülen (Bulut ve Karakaya, 2016: 2) 6360 sayılı kanun ile Aydın, Balıkesir, Denizli, Hatay, Malatya, Manisa, Kahramanmaraş, Mardin, Muğla, Ordu, Tekirdağ, Trabzon, Şanlıurfa, Van ve Ordu (6447 sayılı kanun ile) illeri büyükşehir belediye statüsü kazanarak 30 Mart 2014 yerel seçimler sonrasında büyükşehir belediyesi olarak halka hizmet vermeye başlamıştır. İlgili kanun sonrası Türkiye’de bulunan büyükşehir belediye sayısı 30’a yükselmiştir. 6360 sayılı yasa ile birlikte büyükşehir belediyesi olmadaki tek ölçüt nüfus kriteri olmuştur. Nüfusu 750 bin ve üzeri olan illerin büyükşehir belediyesi olmasının önü açılmıştır (Kaypak ve Yılmaz, 2016:32).

Büyükşehir belediyesi kanunlarla kendisine verilen yetki ve görevleri organları olan Büyükşehir Belediye Başkanı, Büyükşehir Belediye Encümeni ve Büyükşehir Belediye Meclisi aracılığı ile yerine getirmektedir. Çalışmamız doğrultusunda sadece büyükşehir belediyesinin karar organı olan Büyükşehir Belediye Meclisi hakkında bilgi verilecektir.

3.2. Büyükşehir Belediye Meclisi

Büyükşehir belediye meclisi, büyükşehir belediyesinin kararlarının alındığı karar organıdır. Kararlar meclis üyeleri tarafından alınır ve meclis üyeleri, büyükşehir belediye sınırları içerisinde yaşayan ilçe belediyelerinde ikamet eden halk tarafından doğrudan seçilmektedir. Meclis üyelerinin seçimi 2972 sayılı Mahalli İdareler ve Mahalle Muhtarlıkları ve İhtiyar Heyetleri Seçimi Hakkındaki Kanundaki esas ve usullere göre yapılmaktadır. Meclis üyelerinin görev süresi büyükşehir belediye başkanında olduğu gibi beş yıl olup, ilçe belediye başkanları büyükşehir belediye meclisinin doğal üyeleridir. Meclisin diğer üyeleri, büyükşehir belediye sınırları içerisinde bulunan ilçe seçim çevreleri için tespit edilen belediye meclisleri üye sayısının her ilçe için beşte biri oranında hesaplanarak toplam sayı kadar üyeden oluşmaktadır (Ulusoy ve Akdemir, 2013: 317-318). Örneğin büyükşehir belediye sınırları içerisinde bulunan ve nüfusu 30.000 olan bir ilçenin çıkaracağı belediye meclis üye sayısı 15 büyükşehir belediye meclisine ise beşte bir oranı olan 3 üye seçilmiş olunur.

Büyükşehir belediye yönetimindeki karar sürecine ilişkin bilgiler 5216 sayılı yasanın 12 ile 15. maddeleri arasında belirtilmiştir. Buna göre; Büyükşehir belediye başkanı büyükşehir belediye meclisinin başkanı olup, hukuka aykırı olduğu gerekçesiyle meclisin aldığı kararları 7 gün içerisinde gerekçesini belirterek yeniden görüşülmek üzere meclise gönderebilir. Yeniden görüşülmesi istenilmeyen kararlar ile yeniden görüşülmesi istenip de büyükşehir belediye meclisi üye tam sayısının salt çoğunluğuyla ısrar edilen kararlar kesinleşir. Büyükşehir belediye başkanı, meclisin ısrarı ile kesinleşen kararlar aleyhine on gün içinde idarî yargıya başvurabilir. Kararlar, kesinleştiği tarihten itibaren en geç yedi gün içinde mahallin en büyük mülkî idare amirine gönderilir. Mülkî idare amirine gönderilmeyen kararlar yürürlüğe girmez. Mülkî idare amiri hukuka aykırı gördüğü kararlar aleyhine on gün içinde idarî yargı mercilerine başvurabilir.

3.2.1. Büyükşehir Belediye Meclis Toplantıları

Büyükşehir belediye meclisi, daha önce de belirtildiği gibi büyükşehir belediyesinin karar organı olup, 5216 sayılı kanunun 13. maddesinde büyükşehir belediye meclisi, her ayın ikinci haftası önceden meclis tarafından belirlenen günde mutat toplantı yerinde toplanacağı, kasım ayı toplantısı dönem başı toplantısının olduğu ve bütçe görüşmesine rastlayan toplantı süresi en çok yirmi, diğer toplantıların süresi en çok beş gün olduğu, mutat toplantı yeri dışında toplanılmasının zorunlu olduğu

durumda üyelere önceden bilgi vermek kaydıyla belediye hudutları dahilinde meclis başkanının belirlediği yerde toplantı yapılacağını, ayrıca, toplantının yeri ve zamanı mutlak usullerle belde halkına duyurulacağı belirtilmiştir. Bu ibare ile 3030 sayılı Kanun'da öngörülen, olağan ve olağanüstü toplantı şekillerinin yerine meclisin daha sık aralıklarla toplanması sağlanarak yerel hizmetlerin daha katılımcı ve şeffaf bir düzen içerisinde yürütülmesinin önü açılmıştır (Parlak ve Ökmen, 2015: 307).

Büyükşehir belediye başkanı, lüzum görmesi ve acil durumlarda büyükşehir belediye meclisini yılda üç defayı ve her toplantı bir birleşimi geçmemek üzere toplantıya çağırabilir. Olağanüstü toplantı çağırışı ve gündem en az üç gün önceden meclis üyelerine yazılı olarak duyuru yapılır ve olağan usullerle ilan edilir. Olağanüstü toplantılarda çağırışı gerektiren konuların haricinde başka hiçbir konu görüşülemez (Çelik ve Altıparmak, 2013: 45).

4. Hatay Büyükşehir Belediyesinde Karar alma Sürecine İlişkin Bir Alan Araştırması

4.1. Hatay İlinin Genel Özellikleri

Hatay ili Türkiye'nin Doğu Akdeniz Bölgesinde yer alan ve önemli eski yerleşim yerlerinin bulunduğu bir yerleşim alanıdır. Hatay il ile ilgili arkeolojik araştırmalar sonucunda milattan önce 100.000 ile 40.000 yılları arasındaki bulgulara ulaşılmıştır. Bu bulgulara göre; il toprakları ilk tunç çağından itibaren Akat Beyliği ve M.Ö. 1800-1600 yılları arasında Yamhad Krallığına bağlı bir beyliğin sınırları içerisinde yer aldığı, daha sonra M.Ö. 17.yüzyıl sonlarında Hititlerin ve M.Ö. 1490 yıllarında Mısır'ın egemenliğine girdiği, ardından Urartular, Asurlular ve Perslerin egemenliğine girdiği görülmektedir. Bu günkü Antakya'nın M.Ö. 300 yılında kurulduğu ve hızlı gelişim gösterdiği anlaşılmaktadır. Antakya M.Ö. 64 yılında Roma imparatorluğu'na katılmış ve imparatorluğun Suriye eyaletinin başkenti olmasından sonra İslam ordusu tarafından fethedilerek, Emevi ve Abbasi egemenliğine girmiştir. 877 yılında Tolunoğulları'nın fethettiği topraklar, sırasıyla İhşitler ve Selçuklular tarafından yıkılan Halep merkezli Hamdanoğulları (Beni Hamdan/Hamdaniler) egemenliğine girmiş olan Antakya 969 yılında Bizans İmparatorluğunun topraklarına katılarak 11-12 yüzyıllarda Haçlı Seferleri sırasında da önemli rol oynamış ve Memlük Devleti tarafından Haçlıların elinden alınmıştır (18 Mayıs 1268). 1516 yılına gelindiğinde Yavuz Sultan Selim bu toprakları feth etmiş ve Osmanlı İmparatorluğu dönemi başlamıştır. Memlük devletinden alınan Antakya, Osmanlı imparatorluğunda önce Halep'e bağlı bir sancak ve daha sonra kaza olarak yönetilmiş ve bu dönemde Antakya, Asi Nehri ile Habib Neccar Dağı arasındaki dar ve meyilli alanda, 1,5-2 km²'lik bir alan üzerine yerleşmiş orta büyüklükte bir şehirdi. Osmanlı imparatorluğunun hakimiyeti 1918 yılına kadar devam etmiş olup, Mondros ateşkes anlaşmasından sonra 20 yıl süren Fransız hakimiyeti sonrasında, Fransa'nın Suriye'ye bağımsızlık tanınması için yapılan çalışmalar ve Türk Hükümeti'nin müdahalesi sonucunda bağımsız Hatay Devleti kurulmuş aynı gün Hatay Meclisi yasama çalışmalarına başlamıştır. 1 yıl sonra bu meclis Hatay'ın Türkiye'ye katılması yönünde karar alması üzerine 5 Temmuz 1938 günü Türk Ordusu'nun Hatay'a girmesiyle Hatay Türkiye sınırlarına dahil olmuştur. Hatay Devleti Meclisi 23 Temmuz 1939 tarihinde Türkiye'ye katılma kararı alması ile 23 Haziran 1939 tarihinde "Hatay" isminde il olarak Türkiye sınırları içerisinde yer almıştır. (wikipedia.org.tr, 2015).

Hatay ili; 2017 yılı il nüfus sayımına göre 1.575.226 kişinin yaşadığı, kilometrekareye 268 nüfus yoğunluğunun düştüğü ve bu yönüyle de en yoğun nüfusa sahip Türkiye'nin dördüncü sırada yer alan ili olup, 5867 kilometre kare yüz ölçümüne sahip (www.nufusu.com, 2018) farklı kültürlerle ev sahipliği yapan önemli kentlerimiz arasında yer almaktadır. 06 Aralık 2012 tarihinde Resmi Gazete'de yayımlanan 6360 sayılı "On Dört İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Yedi İlçe Kurulmasına Dair Bazı Kanun Hükmündeki Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun" ile büyükşehir belediyesi statüsü kazanmış ve hizmet alanı da il mülki sınırları olarak genişlemiştir. İlgili yasa gereğince Hatay ili sınırları içerisinde; Antakya, Arsuz, Defne ve Payas ilçeleri kurularak toplamda ilin ilçe sayısı 15'e yükselmiştir.

4.2. Hatay Büyükşehir Belediye Meclisinde Karar Alma Sürecinde Etkinlik ve Verimlilik

Problemine Neden Olan Unsurların İrdelenmesi

5216 sayılı büyükşehir belediye yasasında yapılan 6360 sayılı yasa değişikliği ile il mülki sınırlarına kadar sorumluluk alanı genişleyen büyükşehir belediyelerinin, yerel halkın yaşam kalitesinin yükseltilmesi ve ihtiyaçlarının yerelde karşılanması noktasında hızlı, etkin ve verimli kararların alınmasını gerekli kılmıştır. Bu bağlamda büyükşehir belediyelerinin karar organı olan Büyükşehir Belediye Meclisi'ne önemli görevler düşmektedir. Bu görevlerin başında etkin ve verimli kararların alınması gelmektedir. Çünkü etkinlik ve verimlilikten uzak biçimde alınan kararların uygulanmasından halk olumsuz etkilenirken seçimle gelen karar organları da oy kaybederek bir fatura ödemek zorunda kalabilir. Bu nedenle Büyükşehir Belediye Meclisi'nin karar süreçlerinde önceden kamuoyu yoklamaları ve ihtiyaç analizleri yapması, yerel halkın görüşlerini dikkate alması, hizmet götürdüğü kesimleri dinlemesi, kendi içinde de tartışarak kararları alması, doğru, yerinde etkin ve verimli kararlar alabilmesi için büyük önem taşımaktadır. Bilindiği üzere, Büyükşehir Belediye Meclisi kararları oy çokluğu ile alır. Kararların alınması noktasında farklı siyasi partilere mensup üyelerinin yer aldığı mecliste genelde Büyükşehir Belediye Başkanının taraf olduğu partinin meclis üye sandalye sayısı daha fazladır. Böyle bir durum olduğunda Büyükşehir Belediye Başkanı tarafından alınması istenen bir kararın meclisten geçmesinde çok sorun yaşanmaz. Ancak Hatay Büyükşehir Belediyesinde görülmesi nadir olan bir durum söz konusudur. O da Büyükşehir Belediye Başkanı Cumhuriyet Halk Partisine mensup olmasına karşılık, büyükşehir belediye meclis üye sandalye sayısında ise aşağıdaki tabloda görüldüğü gibi azınlıktadır. Bu durumda Büyükşehir Belediye Başkanı yasalarla kendi başına yaptığı işler dışında meclis tarafından alınması gereken bir karar olması noktasında diğer parti meclis üyelerinin de olurunun alınması için ikna edilmesi gerekir. Böylesi bir durumda da ya o karar alınmaz ya da gecikmeli olarak kararın alınacağı da kaçınılmaz durumlar arasında yer almaktadır.

Tablo 1: Hatay Büyükşehir Belediye Meclisi Üyelerinin Siyasi Parti Dağılımı

Siyasi Partiler	AKP	CHP	MHP	SP	TOPLAM
BŞB Başkanı	-	1	-	-	1
Antakya	6	-	-	-	8
Altınözü	6	-	-	-	6
Arsuz	-	-	-	-	6
Belen	3	-	1	-	4
Defne	-	7	-	-	7
Dörtyol	3	-	4	-	7
Erzin	3	-	1	-	4
Hassa	5	-	1	-	6
İskenderun	4	2	1	-	7
Kırıkhan	6	-	1	-	7
Kumlu	3	-	-	-	3
Payas	3	-	-	1	4
Reyhanlı	5	-	1	-	6
Samandağ	-	7	-	-	7
Yayladağı	3	-	1	-	4
Toplam	50	25	11	1	87

(hatay.bel.tr, 2018).

Hatay büyükşehir belediye meclis üyelerinin siyasi parti dağılımını gösteren tablo 1 incelendiğinde; Hatay Büyükşehir Belediye Meclis üye sayısının doğal üyeleri olan ilçe belediye başkanları ve büyükşehir belediye başkanı ile beraber 87 üyeden oluştuğu görülmektedir. Büyükşehir belediyesinin karar organı olan büyükşehir belediye meclisin üye sayısının partiler arası dağılımına baktığımızda; Büyükşehir Belediye Başkanı ile beraber 25 üyenin Cumhuriyet Halk Partisine (CHP) mensup olduğu, 50 üyenin Adalet ve Kalkınma Partisine (AKP), 11 üyenin Milliyetçi Hareket Partisine (MHP) ve bir üyenin Saadet Partisine (SP) mensup olduğu bilgilerine ulaşılmaktadır. Burada dikkat çeken ve odaklanılması gereken durum, büyükşehir belediye meclisinin toplam üye sayısının yarısından fazlasının belediye başkanının mensubu olmadığı Adalet ve Kalkınma Partisi'nin mensubu olan

üyelerin oluşturmalarıdır. Ülkemizde bu tür bir tablo ile karşılaşılması pek nadir bir durumdur, genel olarak büyükşehir belediye başkanının taraf olduğu partinin meclisteki üye sandalye sayısı daha fazladır. Bu bağlamda, mecliste herhangi bir kararın çıkması için Adalet ve Kalkınma Partisi'ne mensup meclis üyelerinin ikna edilmesi şarttır. Aksi bir durum söz konusu olduğunda mecliste herhangi bir kararın çıkması olanaksız görünmektedir. Söz konusu durumunda Hatay Büyükşehir Belediyesinin etkin ve verimli karar alma sürecini olumsuz yönde etkileyici nedenlerden biri olarak karşımıza çıkmaktadır.

Hatay Büyükşehir Belediye Meclisi Üyelerinin siyasi parti dağılımını gösteren Tablo 1 incelendiğinde; büyükşehir belediye başkanının Cumhuriyet Halk Partisi mensubu olduğu, Adalet ve Kalkınma Partisinin 50 büyükşehir belediye meclisi üyesine sahip olduğu, Cumhuriyet Halk Partisinin 25 üyeye, Milliyetçi Hareket Partisinin 11 üyeye ve Saadet Partisinin ise 1 büyükşehir belediye meclis üyesine sahip olduğu görülmektedir. Tabloda dikkat çeken nokta büyükşehir belediye başkanının Cumhuriyet Halk Partisinin mensubu olmasına rağmen büyükşehir belediye meclis üye sayısında Adalet ve Kalkınma Partisi mensubu üye sayısının daha fazla olduğudur. Bu durum büyükşehir belediyesinin karar alma organı olan büyükşehir belediye meclisinde kararların hızlı ve etkili bir şekilde alınmasında sorunlar oluşturma ihtimali çok yüksektir.

Tablo 2: Hatay Büyükşehir Belediyesi ve İlçe Belediye Başkanlarının Siyasi Parti Dağılımı

Siyasi Partiler	AKP	CHP	MHP	SP	TOPLAM
Büyükşehir Belediye	-	1	-	-	1
Antakya	1	-	-	-	1
Altınözü	1	-	-	-	1
Arsuz	-	1	-	-	1
Belen	1	-	1	-	1
Defne	-	1	-	-	1
Dörtyol	-	-	-	-	1
Erzin	1	-	-	-	1
Hassa	1	-	-	-	1
İskenderun	1	-	-	-	1
Kırıkhan	1	-	-	-	1
Kumlu	1	-	-	-	1
Payas	1	-	-	-	1
Reyhanlı	1	-	-	-	1
Samandağ	-	1	-	-	1
Yayladağı	1	-	-	-	1
Toplam	11	4	1	0	16

Hatay Büyükşehir Belediyesi ve İlçe Belediye Başkanlarının siyasi parti dağılımını gösteren tablo 2 incelendiğinde; Hatay ilinin 15 ilçeye sahip olduğu, büyükşehir ve ilçe belediye başkanlarının siyasi parti dağılımına baktığımızda; Hatay büyükşehir belediyesi başkanının Cumhuriyet Halk Partisi (CHP) mensubu olduğu, Antakya, Altınözü, Belen, Erzin, Hassa, İskenderun, Kırıkhan, Kumlu, Payas, Reyhanlı, Yayladağı olmak üzere toplamda 11 büyükşehir ilçe belediye başkanının Adalet ve Kalkınma Partisi (AKP) mensubu olduğu, Arsuz, Defne ve Samandağ olmak üzere toplamda 3 büyükşehir ilçe belediye başkanının Cumhuriyet Halk Partisi (CHP) mensubu olduğu, sadece Dörtyol olmak üzere 1 büyükşehir ilçe belediye başkanının Milliyetçi Hareket Partisi (MHP) mensubu olduğu ve son olarak Saadet Partisinin (SP) büyükşehir belediye meclisinde üyesi bulunduğu halde büyükşehir ilçe belediye başkanının olmadığı bilgilerine ulaşılmakla birlikte toplamda, Adalet ve Kalkınma Partisine mensup 11 büyükşehir ilçe belediye başkanı, Cumhuriyet Halk Partisine mensup 3 büyükşehir ilçe belediye başkanının ve Milliyetçi Hareket Partisi mensubu ise 1 büyükşehir ilçe belediye başkanının olduğu bilgileri yer almaktadır. Tabloda görüldüğü üzere büyükşehir belediye meclisinin doğal üyeleri olan büyükşehir ilçe belediye başkanı sayısında da büyükşehir belediye meclisinde olduğu gibi Adalet ve Kalkınma Partisi mensubu olan başkan sayısı daha fazladır.

Tablo 3: Hatay Büyükşehir İlçe Belediye Meclisi Üyelerinin Siyasi Parti Dağılımı

İlçe Adı	Siyasi Partiler						TOPLAM
	AKP	CHP	MHP	SP	İP	BAĞIMSIZ	
Antakya	22	13	1	-	-	1	37
Altınözü	24	-	-	-	-	1	25
Arsuz	-	25	-	-	-	-	25
Belen	8	-	5	-	-	1	14
Defne	-	31	-	-	-	-	31
Dört Yol	12	3	16	-	-	-	31
Erzin	8	3	3	-	-	1	15
Hassa	16	-	9	-	-	-	25
İskenderun	15	9	6	-	-	1	31
Kırıkhan	25	-	6	-	-	-	31
Kumlu	6	2	3	-	-	-	11
Payas	11	-	1	3	-	-	15
Reyhanlı	20	-	5	-	-	-	25
Samandağ	-	29	-	-	1	1	31
Yayladağı	11	-	4	-	-	-	15
Toplam	178	115	59	3	1	6	362

Hatay ili yukarıda belirtildiği gibi 15 ilçeye sahip olup, ilçelerin belediye meclis başkanı olan belediye başkanı hariç, belediye meclis üyelerinin siyasi parti dağılımını gösteren tablo 3 incelendiğinde; Antakya Büyükşehir İlçe Belediye Meclisi'nde toplam 37 meclis üyesi olduğu ve üyelerin 22'sinin Adalet ve Kalkınma Partisi mensubu, 13'ünün Cumhuriyet Halk Partisi mensubu, 1'inin Milliyetçi Hareket Partisi mensubu ve 1'inin ise Bağımsız ilçe belediye başkanı olduğu, Altınözü Büyükşehir İlçe Belediye Meclisi'nde toplam 25 meclis üyesi olduğu ve üyelerin 24'ünün Adalet ve Kalkınma Partisi mensubu ve 1'inin ise Bağımsız ilçe belediye başkanı olduğu, Arsuz Büyükşehir İlçe Belediye Meclisi'nde toplam 25 meclis üyesi olduğu ve üyelerin tamamının Cumhuriyet Halk Partisi mensubu olduğu, Belen Büyükşehir İlçe Belediye Meclisi'nde toplam 14 meclis üyesi olduğu, üyelerin 8'sinin Adalet ve Kalkınma Partisi mensubu, 5'inin Milliyetçi Hareket Partisi mensubu ve 1'inin ise bağımsız olduğu, Defne Büyükşehir İlçe Belediye Meclisi'nde toplam 31 meclis üyesi olduğu ve üyelerin tamamının Cumhuriyet Halk Partisi mensubu olduğu, Dört Yol Büyükşehir İlçe Belediye Meclisi'nde toplam 31 meclis üyesi olduğu ve üyelerin 12'sinin Adalet ve Kalkınma Partisi mensubu, 3'ünün Cumhuriyet Halk Partisi mensubu ve 16'sının ise Milliyetçi Hareket Partisi mensubu olduğu, Erzin Büyükşehir İlçe Belediye Meclisi'nde toplam 15 meclis üyesi olduğu ve üyelerin 8'inin Adalet ve Kalkınma Partisi mensubu, 3'ünün Cumhuriyet Halk Partisi mensubu, 3'ünün Milliyetçi Hareket Partisi mensubu olduğu ve 1'inin ise bağımsız olduğu, Hassa Büyükşehir İlçe Belediye Meclisi'nde toplam 25 meclis üyesi olduğu ve üyelerin 16'sının Adalet ve Kalkınma Partisi mensubu, 9'unun ise Milliyetçi Hareket Partisi mensubu olduğu, İskenderun Büyükşehir İlçe Belediye Meclisi'nde toplam 31 meclis üyesi olduğu ve üyelerin 15'inin Adalet ve Kalkınma Partisi mensubu, 9'unun Cumhuriyet Halk Partisi mensubu, 6'sının Milliyetçi Hareket Partisi mensubu ve 1'inin ise bağımsız olduğu, Kırıkhan Büyükşehir İlçe Belediye Meclisi'nde toplam 31 meclis üyesi olduğu ve üyelerin 25'inin Adalet ve Kalkınma Partisi mensubu, 6'sının ise Milliyetçi Hareket Partisi mensubu olduğu, Kumlu Büyükşehir İlçe Belediye Meclisi'nde toplam 11 meclis üyesi olduğu ve üyelerin 6'sının Adalet ve Kalkınma Partisi mensubu, 2'sinin Cumhuriyet Halk Partisi mensubu ve 3'ünün ise Milliyetçi Hareket Partisi mensubu olduğu, Payas Büyükşehir İlçe Belediye Meclisi'nde toplam 15 meclis üyesi olduğu ve üyelerin 11'inin Adalet ve Kalkınma Partisi mensubu, 1'inin Milliyetçi Hareket Partisi mensubu ve 3'ünün ise Saadet Partisi mensubu olduğu, Reyhanlı Büyükşehir İlçe Belediye Meclisi'nde toplam 25 meclis üyesi olduğu ve üyelerin 20'sinin Adalet ve Kalkınma Partisi mensubu, 5'inin ise Milliyetçi Hareket Partisi mensubu olduğu, Samandağ Büyükşehir İlçe Belediye Meclisi'nde toplam 31 meclis üyesi olduğu ve üyelerin 29'unun Cumhuriyet Halk Partisi mensubu, 1'inin İşçi Partisi mensubu ve 1'inin ise bağımsız ilçe belediye meclis üyesi olduğu görülmektedir.

Tabloda toplam büyükşehir ilçe belediye meclisi üyelerinin dağılımına baktığımızda; 362 üyenin, 178'inin Adalet ve Kalkınma Partisi mensubu, 115'inin Cumhuriyet Halk Partisi mensubu, 59'unun

Milliyetçi Hareket Partisi mensubu olduğu, 3'ünün Saadet Partisi, 1'inin İşçi Partisi ve 6'sının bağımsız ilçe belediye meclis üyesi olduğu, Üyelerin büyük çoğunluğunu Adalet ve Kalkınma Partisi mensubu meclis üyelerinden oluştuğu görülmektedir.

Tablo 3 ile beraber diğer yukarıdaki tablolar yorumlandığında; büyükşehir belediye başkanının Cumhuriyet Halk Partisi mensubu olmasına rağmen ilçe büyükşehir belediye başkanı sayısında büyükşehir belediye meclisi üye sayısında olduğu gibi Adalet ve Kalkınma Partisi mensubunun sayısı daha fazladır. Bu durum büyükşehir belediye meclisinde karar almada sorunlar yaşanmasını kaçınılmaz kılmaktadır.

Karar almada zaman önemli bir unsurdur. Zamanında alınmayan kararın etkililik ve verimlilik düzeyi düşer yada etkililiği ve verimliliği hiç olmaz. Yukarıdaki verilere göre büyükşehir belediye meclisinin salt çoğunluk ile kararların alındığı düşünüldüğünde, Hatay Büyükşehir Belediyesi Başkanının etkili ve verimli olduğuna inandığı kararları başkanı olduğu büyükşehir belediye meclisinde alınması gerekli olan kararları, diğer parti üyelerini ikna etmeksizin geçirmesi mümkün değildir.

5. ARAŞTIRMA BULGULARI

Bu kısımda 200 kişi ile yapılan anket sonucu elde edilen verilerin yüzde, frekans değerlerinin yanı sıra bazı tanımlayıcı bilgiler ile seçilen bazı değişkenler arasındaki ilişkinin tespiti için Ki Kare Bağımsızlık Testinin sonuçları yer almaktadır. Yapılan analiz sonucunda ($p<0,01$) düzeyinde istatistiksel olarak anlamlılık tespit edilen değişkenlerle ilgili değerlendirmeler yapılmıştır.

Ankete Katılanların Kişisel Özellikleri

Tablo 4: Katılımcılara İlişkin Tanımlayıcı Bilgiler (n=200)

Değişkenler		f	%	Değişkenler		f	%
Doğum Yeri	İl Merkezi	94	47,0	Meslek	Memur	30	15,0
	İlçe	54	27,0		İşçi	27	13,5
	Kasaba	2	1,0		Esnaf	58	29,0
	Köy	50	25,0		Çiftçi	10	5,0
Yaş	18-25	49	24,5		Diğer	75	37,5
	26-30	34	17,0	Öğrenim Durumu	Okuryazar değil	6	3,0
	31-35	30	15,0		Okuryazar	8	4,0
	36-40	24	12,0		İlkokul	20	10,0
	41-45	30	15,0		Ortaokul	31	15,5
	46 ve yukarısı	33	16,5		Lise	75	37,5
Cinsiyet	Erkek	141	70,5		Ön lisans	30	15,0
	Kadın	59	29,5	İkamet Süresi	Lisans	24	12,0
Medeni Durum	Evli	121	60,5		Yüksek lisans	6	3,0
	Bekar	76	38,0		5 Yıl ve Aşağısı	96	48,0
	Boşanmış-Dul	3	1,5		6-10 yıl	13	6,5
İkamet Yeri	BŞB Merkez İlçesi	133	66,5		11-15 yıl	10	5,0
	BŞB İlçesi	33	16,5		16-20 yıl	11	5,5
	BŞB İlçesine bağlı Köyden Mahalleye Dönüşen	34	17,0		21 yıl ve yukarısı	70	35,0

Ankete katılan 200 katılımcıya ilişkin tanımlayıcı istatistiki bilgiler incelendiğinde; %47 'sinin (94 kişi) Hatay il merkezinde doğduğu, %70,5 katılımcının (141 kişi) erkek olduğu, %24,5 katılımcının (49 kişi) 18-25 yaş aralığında olduğu, %60,5 katılımcının (121 kişi) evli olduğu, Katılımcıların %66,5'inin (133 kişi) Büyükşehir Belediye Merkez İlçesinde ikamet ettiği, Lise düzeyinde eğitim alan katılımcıların oranının % 37,5 (75 kişi) olduğu, Büyükşehir Belediyesinde 5 yıl ve daha az süredir ikamet edenlerin oranının % 48 (96 kişi) olduğu, 21 yıl ve daha fazla süredir ikamet edenlerin oranının %35 (70 kişi) olduğu öne çıkan bulgular arasında yer almaktadır.

Tablo 5: Katılımcıların Hatay Büyükşehir Belediyesine Yönelik Görüşlerine İlişkin Tanımlayıcı İstatistiksel Bilgiler (n=200)

Değişkenler		f	%
İlinizin Büyükşehir Belediyesi olmasından mutlu musunuz?	Evet	156	78,0
	Hayır	44	22,0
İlinizin Büyükşehir Belediyesi olması ile yaşamınızda herhangi bir farklılık oldu mu?	Evet	92	46,0
	Hayır	108	54,0
Büyükşehir Belediye Başkanının ismini biliyor musunuz?	Evet	179	89,5
	Hayır	21	10,5
Büyükşehir Belediye Meclis Üyelerinin azami öğrenim durumu ne olmalıdır?	İlkokul	8	4,0
	Ortaokul	6	3,0
	Lise	47	23,5
	Ön lisans	22	11,0
	Lisans	101	50,5
	Y.lisans	16	8,0
	Doktora	-	-
Büyükşehir Belediye Meclis Üyeleri veya encümenlerinden ismini bildiğiniz var mı?	Evet	44	22,0
	Hayır	156	78,0
Büyükşehir Belediye Başkanının halkla iç içe olduğunu düşünüyor musunuz?	Evet	35	17,5
	Kısmen	88	44,0
	Hayır	77	38,5
Büyükşehir Belediye Meclis Üyelerinin halkla iç içe olduğunu düşünüyor musunuz?	Evet	14	7,0
	Kısmen	30	15,0
	Hayır	156	78,0
Büyükşehir Belediye Meclis Üyelerinin almış olduğu kararlardan haberdar mısınız?	Evet	7	3,5
	Kısmen	42	21,0
	Hayır	151	75,5
Büyükşehir Belediye Meclisi karar alırken beklentilerinizi ve önerilerinizi dikkate alır mı?	Evet	9	4,5
	Kısmen	26	13,0
	Hayır	165	82,5
Şimdiye kadar Belediye Meclis toplantılarına hiç katıldınız mı?	Evet	16	8,0
	Hayır	184	92,0
Büyükşehir Belediyesinde istediğiniz birime ve kişilere rahatlıkla ulaşabiliyor musunuz?	Evet	54	27,0
	Kısmen	94	47,0
	Hayır	52	26,0
Büyükşehir Belediyesinin herkese eşit mesafede olduğuna inanıyor musunuz?	Evet	20	10,0
	Kısmen	39	19,5
	Hayır	141	70,5

Tablo 5’de katılımcıların Hatay Büyükşehir Belediyesine yönelik görüşlerine ilişkin tanımlayıcı istatistiksel bilgiler incelendiğinde; ankete katılan iki yüz katılımcının %78’sinin Hatay ilinin büyükşehir belediyesi olmasından dolayı memnun olduğu ancak katılımcıların yarıdan fazlasının %54’ü ilinin büyükşehir belediyesi olması ile yaşamında herhangi bir farklılık olmadığı, farklılık vardır düşüncesinde olan katılımcıların ise yarıdan fazlasının ekonomik anlamda (Konut fiyatlarının ve kiralalarının artmış olması, emlak ve çevre temizlik gibi vergi kalemlerinde görülen artış) olumsuz yönde yaşamlarına etki ettiği düşünceleri yapılan görüşmeler neticesinde elde edilen bilgiler arasında yer almaktadır. Katılımcıların büyük çoğunluğu olan % 89,5’i tarafından büyükşehir belediye başkanının tanındığı ancak büyükşehir belediye meclis üyelerinin ise büyük çoğunluk olan %78’i tarafından tanınmadığı, büyükşehir belediye başkanının %38,5’i tarafından halkla iç içe olmadığı, % 44’ü ise kısmen halkla iç içe olduğu görüşünün yer aldığı, büyükşehir meclis üyelerinin ise % 78’inin halkla iç içe olmadığı, %75,5’inin ise büyükşehir belediye meclisinin almış olduğu kararlardan haberdar olmadığı, %92’sinin meclis toplantılarına hiç katılmadığı, %82,5’inin büyükşehir belediye meclisinin karar alma sürecinde beklenti ve önerilerinin dikkate alınmadığı ve %70,5’inin Büyükşehir belediyesinin herkese eşit mesafede olmadığına yönelik görüşlerine ilişkin bilgilere ulaşılmıştır.

Katılımcıların Hatay Büyükşehir Belediyesi’ne yönelik görüşlerine ilişkin tanımlayıcı istatistiksel bilgilere baktığımızda; büyükşehir belediye meclisinin, karar alma sürecinde en çok etkilenen ve alınan kararların etkinlik ve verimliliğinin ölçülmesini sağlayan halk unsurunun göz ardı edilerek geri plana bırakıldığı ve bu şekilde alınan kararlarında etkinlik ve verimliliği noktasında problemlere yol açması kaçınılmaz bir durumdur. Bu sebeple büyükşehir belediye meclisinin karar alma sürecinde demokrasinin olmazsa olmazı olan halkın etkin ve etkili bir katılımının sağlanması hususunda çalışmalarını artırması gerekir. Karar süreçlerinde, kamuoyu araştırmalarının yapılması, önceliklerin bu araştırmalardan elde edilen bulgulara dayandırılması, meclis toplantılarına halkın katılımının sağlanması gibi yollarla vatandaşın öncelikli talep ve ihtiyaçları belirlenir ve bu tespit yapıldıktan sonra ilgili adım atılırsa karar almada etkinlik ve verimlilik problemi en az seviyeye indirilmiş olur. Halkın meclis toplantılarına katılımının sağlanması noktasında büyükşehir belediyesinin karar organını temsil eden üyelerin halkla iç içe olması gerekir. Böylelikle halkın talep ve ihtiyaçları tespit edilir, alınan ve uygulamaya konulan bir kararın da etkinliği ve verimliliği söz konusu olur.

Tablo 6: Katılımcıların Öğrenim Durumları İle Büyükşehir Belediye Meclis Üyelerinin Azami Öğrenim Durumu Beklentilerinin Karşılaştırılmasına İlişkin Ki-kare Analizi Sonuçları (n=200)

Değişkenler			Büyükşehir Belediye Meclis Üyelerinin azami öğrenim durumu ne olmalıdır?					
			İlkokul	Ortaokul	Lise	Ön lisans	Lisans	Y.lisans
Öğrenim Durumunuz?	Okuryazar değil	F	3	1	1	0	1	0
		%	50,0%	16,7%	16,7%	,0%	16,7%	,0%
	Okuryazar	F	0	0	6	0	2	0
		%	,0%	,0%	75,0%	,0%	25,0%	,0%
	İlkokul	F	0	0	10	3	6	1
		%	,0%	,0%	50,0%	15,0%	30,0%	5,0%
	Ortaokul	F	0	3	17	1	9	1
		%	,0%	9,7%	54,8%	3,2%	29,0%	3,2%
	Lise	F	1	1	9	7	55	2
		%	1,3%	1,3%	12,0%	9,3%	73,3%	2,7%
	Ön lisans	F	2	1	3	5	15	4
		%	6,7%	3,3%	10,0%	16,7%	50,0%	13,3%
	Lisans	F	1	0	1	5	13	4

		%	4,2%	,0%	4,2%	20,8%	54,2%	16,7%
	Yüksek lisans	F	1	0	0	1	0	4
		%	16,7%	,0%	,0%	16,7%	,0%	66,7%
$X^2=147,653$ $p=0,000^*$								

*P<0,01

Katılımcılara yöneltilen “Büyükşehir Belediye Meclis Üyelerinin azami öğrenim durumu ne olmalıdır?” sorusu ile katılımcıların öğrenim durumu ki-kare analizi ile karşılaştırılmıştır. İki değişken arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık ($p=0,000$) tespit edilmiştir. Bu bilgiler ışığında; Katılımcılar arasında ilköğretim mezunu olanların çoğunluğunun büyükşehir belediye meclis üyelerinin öğrenim durumlarına ilişkin lise düzeyinin yeterli olduğunu düşünürken, lise mezunu katılımcıların çoğunluğu ise en az lisans mezunu olması gerektiği, yüksek lisans mezunu olanların ise çoğunluğunun yüksek lisans mezunu olması gerektiği düşünceleri yer almaktadır. Elde edilen bu bilgiler ışığında katılımcıların öğretimi durumu yükseldikçe büyükşehir belediye meclis üyelerinin öğrenim durumlarına ilişkin beklentileri de artmaktadır.

Tablo 7: Katılımcıların Öğrenim Durumları İle Büyükşehir Belediye Meclis Üyelerinin Halkla İç İçe Olduğu Düşüncelerinin Karşılaştırılmasına İlişkin Ki-kare Analizi Sonuçları (n=200)

Değişkenler			Büyükşehir Belediye Meclis Üyelerinin halkla iç içe olduğunu düşünüyor musunuz?			Toplam
			Evet	Kısmen	Hayır	
Öğrenim Durumunuz?	Okuryazar değil	F	0	2	4	6
		%	,0%	33,3%	66,7%	100,0%
	Okuryazar	F	1	1	6	8
		%	12,5%	12,5%	75,0%	100,0%
	İlkokul	F	1	0	19	20
		%	5,0%	,0%	95,0%	100,0%
	Ortaokul	F	1	6	24	31
		%	3,2%	19,4%	77,4%	100,0%
	Lise	F	2	9	64	75
		%	2,7%	12,0%	85,3%	100,0%
	Ön lisans	F	7	8	15	30
		%	23,3%	26,7%	50,0%	100,0%
	Lisans	F	1	4	19	24
		%	4,2%	16,7%	79,2%	100,0%
	Yüksek lisans	F	1	0	5	6
		%	16,7%	,0%	83,3%	100,0%
Toplam		F	14	30	156	200
		%	7,0%	15,0%	78,0%	100,0%
X ² =29,328 p=0,000*						

*P<0,01

Katılımcılara yöneltilen “Büyükşehir Belediye Meclis Üyelerinin halkla iç içe olduğunu düşünüyor musunuz?” sorusu ile katılımcıların öğrenim durumu ki-kare analizi ile karşılaştırılmıştır. İki değişken arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık ($p=0,000$) olduğu tespit edilmiştir. Bu bilgiler ışığında; katılımcıların öğretimi durumu okur yazar olmayandan yüksek lisans mezunu olana kadar tüm katılımcıların çoğunluğu büyükşehir belediye meclis üyelerinin halkla iç içe olmadığı yönündeki düşüncelerinin aynı olduğu görülmektedir. Verilerden de anlaşılacağı gibi büyükşehir belediye meclis üyelerinin halkla iç içe olma onların sorunlarına kulak verme noktasında ciddi bir sorun vardır diyebiliriz. Büyükşehir Belediyesi’nin karar organını oluşturan meclis üyelerinin halkla iç içe

olmaması meclis tarafından alınan kararlarında uygulamada etkin ve verimli olacağını düşünmek güçtür.

Tablo 8: Katılımcıların Büyükşehir Belediyesinde ikamet ettiği süre ile Hatay ilinin Büyükşehir Belediyesi olması ile yaşamlarında herhangi bir farklılık olup olmadığı durumuna ilişkin Ki-kare Analizi Sonuçları (n=200)

Değişkenler			İlinizin Büyükşehir Belediyesi olması ile herhangi bir farklılık oldu mu?	
			Evet	Hayır
Büyükşehir Belediyesinde ne kadar zamandan beri ikamet etmektesiniz?	5 Yıl ve Aşağısı	F	59	37
		%	61,5%	38,5%
	6-10 yıl	F	4	9
		%	30,8%	69,2%
	11-15 yıl	F	6	4
		%	60,0%	40,0%
	16-20 yıl	F	3	8
		%	27,3%	72,7%
	21 yıl ve yukarısı	F	20	50
		%	28,6%	71,4%
X²=21,351 p=0,000*				

* $P<0,01$

Katılımcılara sorulan “İlinizin büyükşehir belediyesi olması ile yaşamınızda herhangi bir farklılık oldu mu?” sorusu ile katılımcıların büyükşehir belediyesinde ikamet süresi ki-kare analizi ile karşılaştırılmıştır. İki değişken arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık ($p=0,000$) tespit edilmiştir. Bu bilgiler ışığında; katılımcıların 16 yıl ve daha yukarısında büyükşehir belediyesinde ikamet edenlerin yarısından fazlasının Hatay ilinin büyükşehir olması ile yaşamlarında herhangi bir farklılık olmadığı 5 yıl ve aşağı sürede ikamet edenlerin ise yaşamlarında bir farklılık olduğu düşüncelerini belirtmişlerdir. Verilere baktığımızda ikamet süresi arttıkça kısmen ilin büyükşehir belediyesi olması ile yaşamlarında herhangi bir farklılık olmadığı düşüncesinin ağır bastığı görülmektedir.

Tablo 9: Katılımcıların Medeni Durumu ile Hatay Büyükşehir Belediyesinin herkese eşit mesafede olduğuna inanılması durumuna ilişkin Ki-kare Analizi Sonuçları (n=200)

Değişkenler			Büyükşehir Belediyesinin herkese eşit mesafede olduğuna inanıyor musunuz?			Toplam
			Evet	Kısmen	Hayır	
Medeni durumunuz?	Evli	F	5	19	97	121
		%	4,1%	15,7%	80,2%	100,0%
	Bekar	F	15	18	43	76
		%	19,7%	23,7%	56,6%	100,0%
	Boşanmış-Dul	F	0	2	1	3
		%	,0%	66,7%	33,3%	100,0%
Toplam		F	20	39	141	200
		%	10,0%	19,5%	70,5%	100,0%
X²=20,951 p=0,000*						

* $P<0,01$

Katılımcılara sorulan “Büyükşehir Belediyesinin herkese eşit mesafede olduğuna inanıyor musunuz?” sorusu ile katılımcıların medeni durumu ki-kare analizi ile karşılaştırılmıştır. İki değişken arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık ($p=0,000$) tespit edilmiştir. Bu bilgiler ışığında; katılımcıların medeni durumu fark etmeksizin çoğunluğunun büyükşehir belediyesinin herkese eşit mesafede olmadığı görüşü vardır. Ancak katılımcılar arasında medeni durumu evli olan katılımcıların evli olmayanlara göre daha fazla büyükşehir belediyesinin herkese eşit mesafede olmadığına inandığı verilerine ulaşılmıştır.

6. SONUÇ

Bilgi çağı olarak isimlendirilen günümüzde, kamu, özel ya da kar amacı gütmeyen tüm örgütler, hızla değişen, kompleks ve dinamik bir çevrede faaliyetlerini yürütmek zorundadır. Bu zorunluluk örgütlerin, başta karar süreçleri olmak üzere, hedeflerini, faaliyetlerini, paydaşlarıyla ilişkilerini ve tüm diğer işlemlerini zaman ve değişim baskısı altında gerçekleştirmelerine; statik ve katı hiyerarşik yapısal özelliklerden arınmalarına ve esnek nitelikler kazanmalarına neden olmaktadır. Varlık sebebi yerel halka hizmet olan ve bir yerel yönetim birimi olarak halkın talep ve ihtiyaçlarının yerelde karşılanması noktasındaki görevleri üstlenen büyükşehir belediyelerinin, değişimi takip etmeleri ve özellikle karar alma süreçlerinde değişime uyum sağlayarak, yerel kaynakları etkin ve verimli bir şekilde kullanılması ile yerel halkın talep ve ihtiyaçlarını optimum düzeyde yerelde karşılanması yönünde çözüm arayışları içerisinde olmalıdır. Sürecin doğru işlemesi büyükşehir belediye meclisinin aldığı sağlıklı kararlara bağlıdır.

Büyükşehir belediye yönetiminde karar alma sürecinde etkinlik ve verimlilik problemlerine neden olan unsurları, yapılan anket sonucunda Hatay ili örneği ile değerlendirdiğimizde; büyükşehir belediyesinin karar organı olan büyükşehir belediye meclisinin karar alma safhasında yeterli düzeyde halkın katılımının sağlanmadığı, büyükşehir belediye meclis üyelerinin halkla iç içe olmamasından kaynaklı yerelde yaşayan halk tarafından tanınmaması, büyükşehir belediye meclis üyeliğinde yasa gereğince ilkokul mezunu olma şartının günümüz şartlarında çok düşük bir öğrenim düzeyi olduğu, büyükşehir belediye başkanının mensubu olduğu siyasi partinin büyükşehir belediye meclisi üye sandalye sayısının azınlıkta olması ile kararların geç alınması veya alınamaması sorunlarından dolayı büyükşehir belediye yönetimlerinin karar alma sürecinde etkinlik ve verimlilik problemleri ile karşı karşıya kaldığı sonuçlarına ulaşılmıştır. Demokrasinin olmazsa olmazı olan halkın, büyükşehir belediye meclisinin karar alma sürecinde göz ardı etmemesi, mümkün olduğu kadar katılımının sağlanması ve duyuruların yaygın bir şekilde (dijital ortam, gazete, pano vb) yapılması, büyükşehir belediye başkanı ve meclis üyelerinin halka karışarak onların talep ve önerilerini dikkate alıp, sorunlarına yönelik faaliyetlerde bulunulması, karar süreçlerinde kamuoyu araştırmalarının yapılması ve önceliklerinin bu araştırmalardan elde edilen bulgulara verilmesi halinde yerelde hizmet kalitesi artar, süreklilik sağlanır ve alınan kararların uygulanması aşamasında etkinlik ve verimlilik problemlerinin minimum seviyeye düşeceği, yerelde yaşam kalitesinin artacağı düşüncesindeyiz.

KAYNAKÇA

Aydın, Ahmet Hamdi (2015), Yönetim Bilimi, 6.Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara.

Belli, Aziz, Aydın, Abdullah (2016), “ 6360 Sayılı Yasa ile Kapatılan Belde Belediyelerinin Hizmette Etkinlik ve Verimlilik Temsil Sorunsalı Üzerine Bir Alan Araştırması: Önsen Belediyesi Örneği”, Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, 9 (43): 1698-1713.

Bulut, Yakup, Sedat Karakaya (2016), “ Yerel Yöneticilerin Büyükşehir Algısı”, Mustafa Kemal Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, S. 1, ss. 1-36.

Çelik, Lamih, Cüneyd Altıparmak (2013), Hukuki Açıdan 100 Soruda Yeni Büyükşehir Belediye Modeli, 2. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara.

Eren, Veysel (2011), “Belediye Yöneticilerinin Yerel Yönetim Reformları Hakkındaki Algıları”, Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, C.8, S. 16, s.89-111.

Erkul, Hüseyin (2010), Türkiye’de Yerel Yönetimler, Detay Yayıncılık, Ankara.

Ersöz, Halis Yunus (2011), Sosyal Politikada yerelleşme, İstanbul Ticaret Odası Yayın No: 2010-99, İstanbul.

- Kaypak, Şafak, Yılmaz, Vedat (2016), “ *Hatay Büyükşehir Yapılanma Sonrasında Çevre Sorunlarına Yaklaşım ve Çevre Düzenlemeleri*”, Bitlis Eren Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, S. 5, ss. 25-50
- Keleş, Ruşen (2011), *Yerinden Yönetim ve Siyaset*, 7. Baskı, Cem Yayınevi, İstanbul.
- Koçel, Tamer (2005), *İşletme Yöneticiliği*, 10. Baskı, Arıkan Yayınları, İstanbul.
- Parlak, Bekir, Mustafa Ökmen (2015), *Yerel Yönetimler Kuram ve Uygulamada Küresel ve Ulusal Konular ve Sorunlar*, Ekin Basım Yayın Dağıtım, Bursa.
- Sodan, Ramazan (2009), *Açıklamalı İçtihatlı 5393 Sayılı Belediye Kanunu ve 5216 sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu*, 2.Baskı, Fersa Ofset Baskı Tesisleri, Ankara.
- Şahin, Yusuf (2014), *Yerel Yönetimler*, 1. Baskı, Ekin Basım Yayın Dağıtım, Bursa,
- Şengül, Ramazan (2017), *Yerel Yönetimler, Genişletilmiş ve Gözden Geçirilmiş* 8. Baskı, Umuttepe Yayınları, İzmit-Kocaeli.
- Toprak, Zerrin (2006), *Yerel Yönetimler*, 6. Baskı, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.
- Ulusoy, Ahmet, Tekin Akdemir (2013), *Mahalli İdareler*, 8. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara.
- Yükçü, Süleyman, Gülşah Atağan (2009), “*Etkinlik, Etkililik ve Verimlilik Kavramlarının Yarattığı Karışıklık*”, Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, C.23, S.4, s.1-13.
- Resmi Gazete, 13/07/2005, *5393 Sayılı Belediye Kanunu*, 25874 Sayılı.
- Resmi Gazete, 06/12/2012, *6360 Sayılı On Dört İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Yedi İlçe Kurulması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun*, 28489 Sayılı.
- Resmi Gazete, 23/07/2004, *5216 Sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu*, 25531 Sayılı.
- https://tr.wikipedia.org/wiki/Hatay#Yerel_Y.C3.B6netim, 09/07/2015
- https://tr.wikipedia.org/wiki/Hatay_B%C3%BCy%C3%BCk%C5%9Fehir_Belediyesi, 09/07/2015
- <https://www.nufusu.com/il/hatay-nufusu>, 21/03/2018
- <http://www.hatay.bel.tr/MecelisUyelerimiz.aspx>, 22/03/2018